

Vlaanderen
is zorgzaam samenleven

De “DOK” (drugopvolgingskamer) doet haar intrede in de afdeling Turnhout van de correctionele rechtbank Antwerpen

Naar het voorbeeld van de afdelingen Antwerpen en Mechelen, richt de rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Turnhout, in samenwerking met het parket, het justitiehuis en de drughulpverlening, een drugopvolgingskamer (DOK) op, die op 5 maart 2021 voor het eerst zitting zal houden.

De drugopvolgingskamer is ontstaan uit de nood aan een alternatieve en ketengerichte aanpak van druggerelateerde criminaliteit, die haar oorsprong vindt in de verslavingsproblematiek van de pleger.

Verschillende partners hebben ingetekend op deze innoverende procedure, die erop gericht is drugverslaafden met schuldinzicht en een hulpvraag, uit het klassieke strafsysteem te lichten zodat ze aan hun rehabilitatie kunnen werken nog voor er sprake is van een eindvonnis.

Maatwerk, herstel en responsabilisering staan centraal.

De doelgroep

De DOK is gericht op beklaagden die feiten plegen om hun drugverslaving te financieren. Beklaagden die drugs verkopen uit louter winstbejag maken geen deel uit van de doelgroep.

De beklaagde moet de feiten bekennen, een minimaal schuldinzicht tonen en een hulpvraag hebben. Een laatste voorwaarde is dat de beklaagde nog over een gunstig strafverleden beschikt.

De ervaringen in de afdelingen Antwerpen en Mechelen leren dat we ons geconfronteerd zien met een eerder jong publiek. Het justitiële contact blijkt voor hen een ‘wake-up call’ te zijn waardoor het DOK-traject voor een keerpunt zorgt. We stellen vast dat de extrinsieke motivatie van de beklaagde om zijn blanco/bepikt strafblad te behouden – naarmate het traject vordert – verandert in een intrinsieke motivatie om zijn/haar leven terug op het rechte pad te krijgen.

Verloop van de procedure voor de drugopvolgingskamer

Fase 1: voor de zitting

In de eerste fase zal het openbaar ministerie (OM) beslissen om een verdachte al dan niet te dagvaarden voor de DOK. Wanneer het OM een verdachte dagvaardt voor de DOK, zal er een aanmelding verstuurd worden naar het justitiehuis met de vraag om een maatschappelijke enquête en een DOK-plan op te stellen.

Het DOK-plan bevat het opvolgingstraject dat de beklaagde zal afleggen. De voorwaarden opgenomen in dit plan zijn gekoppeld aan actuele problematieken van de betrokkene. De voorwaarden zijn aanpasbaar gedurende het traject. Het maatschappelijk verslag en het DOK-plan worden opgesteld tegen de eerste correctionele zitting. In deze fase worden ook de eerste stappen richting (drug)hulpverlening gezet met als doel tijdens fase 2 (of zo snel mogelijk na fase 2) reeds zicht te hebben op een hulpverleningstraject voor de betrokkene.

Fase 2: eerste correctionele zitting – inleidingszitting

De tweede fase omvat de eerste correctionele zitting, de inleidingzitting. Het OM geeft een uiteenzetting van de feiten en vordert een straf. De voorzitter gaat na of de beklaagde de feiten erkent en of hij bereid is om de opgestelde voorwaarden na te leven. De beklaagde ondertekent vervolgens het DOK-plan.

De zaak wordt in voorzetting gezet op één maand.

Fase 3: opvolgzittingen

De opvolgzittingen vormen de derde fase. De zaak wordt hierbij maandelijks uitgesteld. Bij een positief verloop kan de voorzitter beslissen om de zaak uit te stellen op twee maanden.

In het kader van de opvolgzittingen worden de beklaagden onderworpen aan een indicatieve drugtest om na te gaan of ze hun verslaving onder controle hebben.

Een positieve drugtest of nieuwe feiten ondermijnen niet noodzakelijk het verdere verloop van de procedure. Het DOK-plan is een flexibel gegeven dat indien de omstandigheden en de intrinsieke motivatie het toelaten, aangepast kan worden.

Doorheen de verschillende fases spelen het justitiehuis en de justitie-assistenten in het bijzonder, een cruciale en aanklappende rol. De justitie-assistenten volgen het verloop van het DOK-plan op en zijn aanwezig op de DOK - zittingen om feedback te geven over het traject en om eventuele adviezen te formuleren ten aanzien van de rechtbank. Zodoende blijft maatwerk doorheen het volledige begeleidingstraject dat 12 maanden kan duren, gegarandeerd.

Quote Rechtbank

"We hebben als rechtbank steeds concrete resultaten voor ogen. De politie, het parket, de rechtbank en het justitiehuis investeren heel vaak in bepaalde mensen en situaties maar het resultaat is soms al te beperkt. We weten dat er in de regio van onze afdeling Turnhout een aanzienlijke drugproblematiek aanwezig is. Door de intensieve opvolging van de beklagde door de drugsopvolgingskamer, streven we een daadwerkelijke gedragsverandering na. We gebruiken dus onze macht om iemand te veroordelen, op een creatieve en participatieve manier om zo tot structurele oplossingen te komen. De rechtbank mikt met de start van de DOK op de opvolging van mensen met een drugprobleem, maar heeft op termijn de uitdrukkelijke bedoeling de werking uit te breiden naar andere problematieken zoals jongeren die geweld- en vermogenscriminaliteit plegen."

Quote parket

"De sterkte van de DOK ligt in de snelheid en de laagdrempeligheid. De beklagde verschijnt zeer snel na het plegen van de feiten voor een rechtbank die hem/haar meteen responsabiliseert en bij de les houdt. In de afdeling Turnhout zal de politie de criteria voor de DOK meteen aftoetsen bij de eerste vaststellingen, zodat de parketmagistraten snel kunnen handelen en de juiste doelgroep dagvaarden. Repressie alleen faalt in de aanpak van kleine criminaliteit, die gelieerd is aan complexe samenlevingsproblemen zoals verslaving. Het duurt ook allemaal te lang. Vooraleer begeleiding in ons klassieke strafsysteem opgestart kan worden, zien we beklagden hervallen in crimineel gedrag en ontstaat een vicieuze cirkel van veroordelingen en recidive. De drugopvolgingskamer doorbreekt dit patroon."

Quote Justitiehuis

"De justitiehuisen staan garant voor een veilige en zorgzame samenleving. Ze zijn bij uitstek de ketenpartner om aan de slag te gaan met plegers van druggerelateerde feiten. Als organisatie zijn we gemandateerd om het eerste aanspreekpunt te zijn van parket en rechtbank om alternatieve bestraffing vorm te geven. We doen dit vanuit de verwachtingen van parket en rechtbank en steeds op maat van de persoon van de dader of verdachte. We staan sterk in de uitbouw van een realistisch reclasseringsplan. Hierbij leggen we de brug tussen bestaande (drug)hulpverleningspartners en andere instanties waarbij de justitiehuisen de regie behouden over het geheel van het reclasseringsplan. We staan hierbij in voortdurend overleg met parket en rechtbank en geven advies om het reclasseringsplan steeds in de juiste context uitvoerbaar te maken"

Quote CGG

Maatwerk en herstel' – ook centraal binnen (drug)hulpverlening. "Naast de snelheid en de laagdrempeligheid waar het openbaar ministerie en de rechtbank werk van maken, is een indicatiestelling naar het meest geschikte (drug)hulpverleningstraject voor de betrokkene een belangrijke schakel in deze keten. Al meteen in fase 1 zal CGG Kempen samen met de betrokkene een hulpverleningsplan uitwerken. Voor het verdere hulpverleningstraject voorzien we een nauwe samenwerking tussen CGG Kempen en CAW De Kempen."

Quote CAW

Vertrekkend vanuit het geloof in 'herstelvisie' en het versterken van de mogelijkheden van mensen met hulpvragen. Met het Medisch Sociaal Opvangcentrum Kempen bieden we o.a. een multi-disciplinaire aanpak. Dit omvat een integrale begeleiding op medisch, psychologisch en sociaal gebied. Onze laagdrempelige en aanklampende werkvorm richt zich op de intrinsieke hulpvraag van de cliënt en zijn directe omgeving (zoals partner, kinderen, ouders,...). In ons aanbod staan wij open voor verslaafden die met justitie in aanmerking komen. We staan garant voor het hulpverleningstraject, ook wanneer het justitiële kader afgerond is. Samen met de verslaafde bepalen we de duurtijd van het traject dat nodig is voor een goed herstel. We geven het vertrouwen én de verantwoordelijkheid aan de hulpvrager om het eigen hersteltraject zichtbaar te maken aan de betrokken samenwerkingspartners. We geloven in de kansen van verslaafden om in herstel te kunnen gaan. Dit zowel voor zichzelf als naar anderen waarbij mogelijk onrecht is ontstaan. De sterkte van dit project beantwoordt aan één van onze beleidsdoelstellingen: samen doen we meer en beter !

Quote Vlaams minister van Justitie en Handhaving Zuhal Demir:

“Een snelle afhandeling en kordate opvolging zijn cruciaal als het gaat om drugsverslaving. Vooral jonge drugsverslaafden moeten wakker geschud worden en tijdig hun verslaving aanpakken zodat ze niet vervallen in recidive, wat vaak een impact heeft op de levens van hun ruime omgeving. We mogen ook niet blind zijn voor de onderliggende problematieken van criminaliteit. Bij de drugopvolgingskamer willen we dat onmiddellijk aanpakken. Daarom is deze samenwerking met de verschillende partners belangrijk. Vanuit Vlaanderen investeer ik daarom in bijkomende justitieassistenten die de gepaste opvolging zullen verzekeren en de link zullen vormen tussen de drugopvolgingskamer en de hulpverlening. Een vlotte samenwerking zal leiden tot minder procedures, betere informatie uitwisseling en dus een betere opvolging. Op deze manier werken aan en met deze daders zal uiteindelijk leiden tot minder criminaliteit, en dat is uiteindelijk het streefdoel van al deze partners en dé kerntaak van de overheid”.